

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrletno: 1 RM — 2 Pf.; celoletno: 4 RM — 8 Pf.
Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25; celoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire — 60.

Vojna in gospodarstvo Jugovzhoda.

Clausewitz imenuje vojno „nadaljevanje politike z drugačnimi sredstvi“ in mislimo, da velja to v polnem obsegu za današnje vojno, ki je sledila napeti diplomatski in predvsem gospodarski borbi.

Tudi v vsakdanjem življenju opažamo, da nas ne zanimajo toliko poročila z raznih bojišč, ki že dalj časa govorijo o „mirnih dneh brez pomembnejših vojnih dogodkov“ da pa pri tem z živim zanimanjem sledimo vestem o uničenih sovražnikih in nevtralnih ladjah in o raznih gospodarskih ukrepih držav glede izvoza in dovažanja vojskujočim se silam. Z eno besedo: priče smo gigantski borbi, ki se prenaša iz bojnega na gospodarsko polje in skuša z enakimi sredstvi kot v svetovni vojni streti odpor gospodarsko šibkejšega.

Ne mislimo toliko razmišljati o tem, je-li angleška pomorska sila tudi danes še v stanu tako hermetično zapreti vsak dovoz in izvoz kot leta 1914. Bolj nas zanima vprašanje, ali ima ta angleška zapora sploh vse bistvene pogoje, ki bi lahko resno ogrozili današnje Veliko Nemčijo.

Svetovna vojna je bila tudi v tem šola za narode. Pokazala je, kako daljnosežne posledice ima lahko odvisnost od daljnih virov, potrebnih za gospodarstvo in življenje, predvsem, če so v sovražnik ali sovražniku dostopnih rokah. Razkrila pa je tudi, kako tvegana je v vojnih dneh pomorska pot in kako lahko postane usodepolna. — Isti nauk je doživela Italija v abesinski vojni, ko je ječala pod pritiskom sankcij in neprestano tvegala vojno z Anglijo radi Sueškega prekopa.

In ta nauk ni ostal brez vpliva na gospodarsko politiko posameznih držav. Italija je ubrala pot „avtarkije“, t. j. stremjenja po čim popolnejši gospodarski neodvisnosti. Nemčija pa je že leta sem vodila vstric s stremljenjem za gospodarsko osamosvojitvijo tudi „politiko gospodarskega zaledja“, kjer naj bi v bližini in po varni poti dobivala za slučaj vojne vse to, od česar jo je Anglija v svetovni vojni brez večjih težkoč lahko odrezala.

V tej luči postane povsem razumljiva naša gospodarska politika napram Balkanu in bližnjemu Vzhodu, prav tako pa se da iz tega ozadja tolmačiti tudi angleško-francoska gospodarska ofenziva v tem delu nevtralne Evrope. Kdor je zasledoval zadnje tedne pred izbruhom sovražnosti borbo obeh taborov ob trgovski pogodbi z Rumunijo, kdor pozna vabljuje ponudbe o ugodnih posojilih zadnjega časa, si bo povsem lahko razložil n. pr. postopanje Turčije. Gotovo je bil turški slučaj mišljen predvsem kot vaba, ki naj bi privabila in ulovila še več ribic, mogoče celo istočasno, kajti kmalu po sporazumu s Turčijo je sledil daljnosežni angleški sklep, ki naj bi skušal preprečiti tudi vsak izvoz iz Nemčije po morski poti.

Vendar pa kaže, da angleški računi niso povsem točni. Leta 1914 je namreč pomenila prekinitev nemškega prekomorskega trgovanja, predvsem z južnoameriškimi državami, popoln prelom v nemškem gospodarstvu, saj je ničil ves nemški izvoz na ta tržišča, a tudi vsako dovažanje živeža in potrebnih surovin od tam.

Danes pa je položaj bistveno drugačen. Balkan je igral pred in med svetovno vojno v primeru z današnjim pomenom le malenkostno ulogo. Bil je po vojnih operacijah gospodarsko

popolnoma uničen in je vrhutega na vso moč bojkotiral vsako gospodarsko težnjo sovražnika na zasedeni zemlji. Na tem področju Evrope pa se je med tem marsikaj spremenilo. Mlade balkanske države, ki so svoje gospodarstvo z neverjetno žilavostjo izgradile in svojo proizvodnjo v največji meri tako po kakovosti kot po množini povišale, igrajo v nemški trgovini zadnjih let zelo pomembno ulogo. Prav tako pa zavzema tudi Nemčija, predvsem po priključitvi Avstrije, Češkoslovaške in po zasedbi Poljske, daleč najpomembnejše mesto pri uvozu posameznih balkanskih držav, ker se pač njen industrijski značaj naravnost idealno dopolnjuje s pretežno agrarno strukturo teh držav. Po pomembnosti gospodarske izmenjave z Nemčijo se Balkan še najlažje primerja z važnostjo južnoameriškega trga za nemško gospodarstvo, ki ga po vrednosti izmenjave celo nadkriljuje. Če upoštevamo še nemški trgovski promet z nevtralnimi Italijo, potem doseže promet s celotnim nevtralnimi blokom na jugovzhodu skoraj obseg predvojne nemške trgovine s celokupnim angleškim imperijem. Vse druge gospodarske enote, kot Združene ameriške države, francoski imperij, severne ev-

ropske države in tudi Anglija (brez ostalega imperija) tudi pred izbruhom vojne posamezno niti zdaleč niso igrale take vloge v našem gospodarstvu.

Predvsem pa ne smemo pozabiti, da se bo trgovski promet z balkanskimi državami v vojnem času še znatno povečal, v prvi vrsti zaradi večjih potreb, pa tudi zaradi trgovsko političnih posledic angleške blokade nemškega izvoza. Nemčija je namreč kupovala v južnoameriških državah predvsem zato, ker je tam tudi veliko svoje industrijske proizvodnje spravila v kupčijo. Odslej pa bo Nemčija kupovala doseđanje argentinsko volno in braziliansko žito lahko v balkanskih državah, kjer ravno zaradi svojega prekomorskega izvoza doslej nikdar ni kupovala toliko, kot odgovarja njenim potrebam. Zato z gotovostjo lahko pričakujemo še večjega procvita nemške trgovine z Balkanom in splošnega povečanja izmenjave blaga s tem delom nevtralne Evrope.

V tej perspektivi „gospodarskega zaledja“ dobi Jugovzhod in njegova nevtralnost svoj poseben pomen in zato je pač razumljivo, da se bo vsaka velesila le nerada za stalno odrekla svojemu vplivu nad njim.

— mr —

Pripravljajo se novi vojni zapletljaji.

Nemški listi prinašajo ob novem letu zanimiva razmotrivanja glede nadaljnega razvoja evropskih dogodkov v bližnji bodočnosti. Ob teh pogledih se odkrivata predvsem dve nevarni coni, ki nosita v sebi kal novih vojnih zapletljajev, to sta evropski sever in jugovzhod.

Dunajski „Tagblatt“ prinaša na uvodnem mestu nekaj misli k finkoruskemu konfliktu in skuša raztolmačiti, kako je do tega boja sploh prišlo. Če bi bila Finska od vsega početka prepuščena povsem sama sebi, bi se brez dvoma ne spuščala v brezizgledno borbo, ki mora končati prej ali slej z njenim porazom. Že okolnost, da je ruske zahteve trdovratno odklanjala, da slutiti, da so za njenim postopanjem stale drugačne sile, ki so ji dajale pobudo za odpor. Iz tega pa izhaja, da se Rusija ni čutila ogrožene po mali Finski, temveč ravno po teh nevidnih silah, ki so stale v ozadju. Bivši angleški mornariški minister Duff Cooper je na nekem predavanju v Ameriki pred

kratkim izjavil, da mora Anglija napovedati Rusiji vojno v slučaju, če ji Finska podleže. Prav tako so mnenja v francoskem časopisju vedno glasnejša, da je treba prekiniti diplomatske odnose med Francijo in Sovjetsko Rusijo. Te dni sta bila odpoklicana poslanika Anglija in Francija iz Moskve na daljši dopust, kar gotovo ni najboljšo znamenje za dobre medsebojne odnose teh držav.

Nastane vprašanje, kako naj zapadni sili pomagata Finski v njenem boju. Dohod skozi Severno in Baltsko morje onemogoča Nemčija, pristop s severnega ledenega morja pa je odrezala sama Rusija z zavzetjem pristanišča Petsamo. Tako preostajajo samo še Skandinavske države, preko katerih bi bilo mogoče dovažati vojni material in nuditi vojaško pomoč v stvarnih oblikah. Norveška in Švedska pa sta trenutno še vedno strogo nevtralni in se ne bi hoteli zameriti ne enemu in ne drugemu vojnemu taboru. S tem, da bi dovolili zapadnim državam, da pre-

ko njunega ozemlja pomagajo Finski, pa bi že prenehala njuna nevtralnost in nastalo bi samo po sebi novo bojišče na severu, ki bi istočasno ogrozilo Nemčijo in Rusijo. Trenutno še ni mogoče sklepati, v kakšni smeri bo šel razvoj na severu, gotovo pa je, da zapadni sili izvajata hud diplomatski pritisk na Severne države, da bi se odrekle svoji nevtralnosti na korist Anglije in Francije in s tem odprle novo bojišče v tem delu Evrope.

Podobna je akcija zapadnih sil na evropskem Jugovzhodu. Izhodišče za podjetja v tem predelu naj bi postala Turčija. „Völkischer Beobachter“ razpravlja o tem, kakšna uloga je namenjena Turkom in kako se polagoma ustvarja razpoloženje. V nadaljnjem prinaša „V. B.“ nekatere izvlečke iz turških listov, v katerih se zatrjuje, da v očeh Nemčije šibki nimajo nobene vrednosti in življenjske pravice in da bi morali mali narodi postati sužnji Nemčije. Prav tako turški listi ne zapuajo nameram Italije na Balkanu in ji očitajo, da si hoče zavarovati samo svoje lastne imperialistične težnje na tem prostoru. „V. B.“ nato razpravlja o namenih armade v Orijentu pod vodstvom francoskega generala Weyganda. Ta armada je bila prvotno namenjena obrambi angleških petrolejskih vrelcev okoli Mossula in v prednji Aziji pred Rusi. Danes pa šteje že blizu milijona francoske kolonialne vojske, kakih sto tisoč Angležev in nad pol milijona Turkov. Tako je iz prvotne defenzivne armade nastala milijonska ofenzivna vojska, ki ima za svoj cilj, ogroziti ruska petrolejska ležišča okrog Bakuma in ruske bombažne nasade v Azerbejdžanu in Georgiji.

Nemški listi dodajajo k tem izvajanjem, da je iz vsega tega razvidno, da hočeta Anglija in Francija odpreti nove fronte, ker se je iz poteka dosedanjih vojnih operacij pokazalo, da Nemčiji na zapadu ni mogoče do živega, medtem ko blokada tudi ni pokazala pričakovanih uspehov.

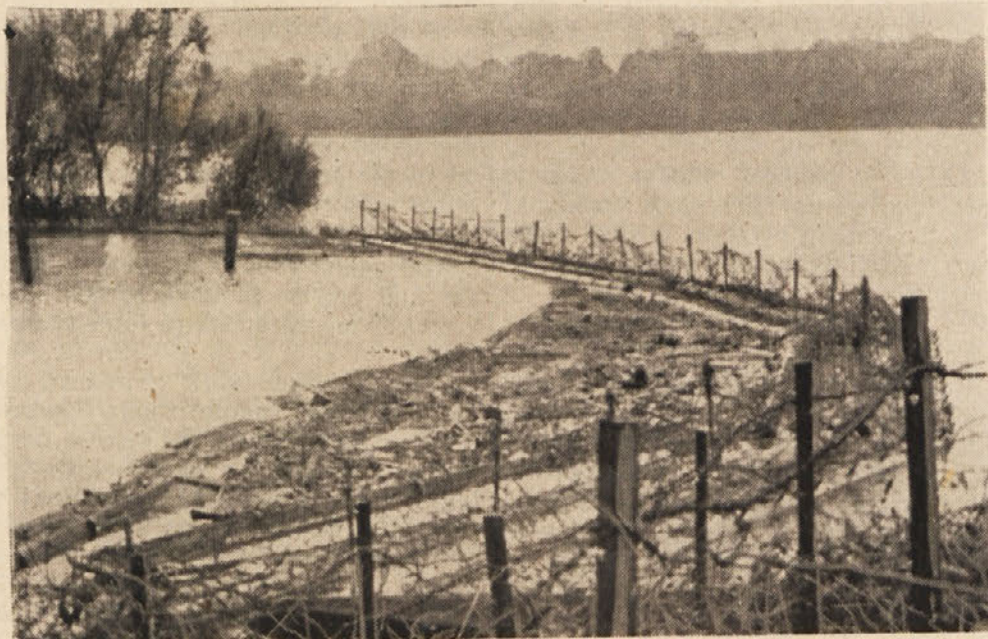
Pogled na bojišča.

Zadnji teden ni prinesel ravno veliko novega z bojišč. Poročila z zapadne fronte govorijo o delavnosti izvidniških čet in o manjših praskah ter od časa do časa o toniškem ognju na obeh straneh. Nekoliko živahnejše je delovanje v zraku. Po nemških poročilih je bilo sestreljenih zopet več francoskih in angleških letal. Prav tako se sistematično nadaljuje akcija na morju. Veliko navdušenje je povzročila v Nemčiji vrnitev v domovino 16.000 tonskega potniškega parnika „St. Louis“, ki se je te dni vrnil čez Ocean v Nemčijo.

Na finskem bojišču je po krvavih borbah preteklega tedna, v katerih so Finci uspešno zavrnili ruski napad, nastalo sedaj zopet neko zatišje. Operacije večjega obsega onemogoča izreden mrz, ki je po nekod dosegel 45 stopinj pod ničlo. Nemški listi napovedujejo tudi spremembo dosedanje ruske taktike, ki se bo morala prilagoditi razmeram na visokem severu.

Gospodarski sporazum med Sovj. Rusijo in Japonsko.

Kakor poroča nemški poročevalni urad, je bil v Moskvi podpisan nov gospodarski sporazum med Rusijo in Japonsko. Odnosi med obema državama se v zadnjem času vidnoboljšujejo. Najprej je bil dosežen načelen

Utrdbe ob Renu.

Zander M.

sporazum o japonskem ribolovu v ruskih vodah na Daljnem vzhodu, istočasno pa je pristala mandžurska vlada na to, da je pripravljena plačati zadnji obrok za nekdanjo rusko-mandžursko železnico. Ta spor se je vlekel že nekaj let in kakor kaže, se je sedaj vendar našla zadovoljiva rešitev. Končno je bil v razgovorih med Molotovim in japonskim poslanikom v Moskvi dosežen načelen sporazum glede razmejitvenih vprašanj med rusko in Mandžurijo. Kakor trdijo poročila, bo kmalu sestavljena mešana rusko-japonska komisija, ki bo dokončno določila mejo.

Angleški vojni minister odstopil

Angleški vojni minister Hore Belisha je podal ostavko na svoj položaj. Ob enem z njim je zapustil sedanji kabinet minister za propagando Mc Millan. Vojno ministrstvo je prevzel dosedanji trgovinski minister Sir Oliver Stanley, informacijski minister pa je postal John Reith, ki je organiziral angleško radiofonijo. — O vzrokih odstopa vojnega ministra Belisha so mnenja deljena. Nemški listi omenjajo, da najbrže njegovo judovsko pokolenje ni bilo zdržljivo z njegovim dosedanjim položajem, drugi pa so mnenja, da je prišlo do diferenc med njim in najvišjim vodstvom armade radi nekaterih novotarij na področju vojnega ministrstva, predvsem zaradi imenovanja večjega števila mlajših oficirjev na odgovorna mesta.

Grof Csaky v Italiji.

Madžarski zunanji minister grof Csaky se je te dni mudil v Benetkah in imel več sestankov z italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom. Po končanih razgovorih je izšlo uradno poročilo, ki pravi, da vlada med obema državama popolno soglasje glede vseh političnih in mednarodnih vprašanj, ki se tičejo obeh držav. Italijanski listi dojavljajo, da so bila na dnevnem redu predvsem tri glavna vprašanja: problem madžarsko-romunskih meja, odnosi Madžarske do Jugoslavije in razmerje Madžarske do Sovjetske Rusije. Madžarska da ne more priznati končne veljavnosti meja napram Romuniji, in želi mirne revizije, dočim se je njeno razmerje do Jugoslavije očitno zboljšalo. V Jugoslaviji pripisujejo temu obisku velik pomen in ne izključujejo možnosti, da bi ob danih pogojih Jugoslavija lahko sodelovala, če bi se sprožila kakšna nova pobuda za ohranitev miru in nevtralnosti v Jugovzhodnem prostoru Evrope.

„Koroški Slovenec“ je vidna vez naše narodne družine!

Podlistek

Ferdinand Goetel:

Sredi stepe.

Nekega jutra se je v jetniškem taborišču na obrežju Sir-Darie pripetil ne navaden dogodek, ki je posebno pretresel duše pregnancev. Iz mrzle stepe, po kateri je razsajala snežna vihra, je pritekla kirgiška psica, noseča mladiča v gobcu. V širokem loku je obšla veliko cesto, držečo iz vasi ruskih naseljencev, ki je ležala v bližini tabora, in se na skrivaj splazila mimo kirgiške naselbine. Ko je začutila taborišče, je obstala in se pazljivo ozirala v krtnam podobne glinaste koče, ki so bile raztresene ob vnožju stepnega griča. Ni bila ne vas ne kmetija, ne aul¹ ne kirgiški tabor, in vendarle je dišalo tod po ljudeh. Dim, ki se je dvigal iz majhnih dimnikov in ga je veter tlačil k tlom, je z znanim vonjem dražil njene nosnice. Ponovno je ulovila zrak, se še enkrat ozrla z žalostnim pogledom proti stepi in šla počasi, korak za korakom, proti taborišču.

Pri prvi koči je še enkrat nezaupljivo obstala. Zaskrbljeno je pogledala na

¹ Sarska naselbina.

Teden v besedi.

Madžarska vlada je s posebno odredbo določila v tednu dva dneva, ponedeljek in petek, v katerih bo uživanje mesa prepovedano.

Banska oblast Hrvatske javlja, da je v zvezi z zadnjimi neredi poslala 43 ljudi na prisilno bivališče v Lepoglavo.

Sovjeti so pričeli z gradnjo 580 ladij rečne plovbe za Ukrajino in Belo Rusijo.

Vrhovni poveljnik holandske vojske je izdal ukaz, da bodo vsi zdravi moški od 18. do 59. leta poklicani pod orožje, če bo potrebno.

V zahodni Ukrajini, blizu Rava Ruske, so našli nove, bogate sloje premoga tik pod površino.

Švicarska vlada je uradno razglasila, da bo četrti švicarski armadni zbor sestavljen do 31. januarja 1940.

Nemčija in Slovaška sta podpisali pogodbo, po kateri bodo Nemci lahko dobivali na Slovaškem slovaško državljanstvo, Slovaki v Nemčiji pa nemško.

Nad sto japonskih letal je bombardiralo v Lang-Cau največje skladišče kitajske armade. Letala so povzročila ogromne požare in uničila precejšen del kitajskih zalog.

Madžarski poučeni krogi zatrjujejo, da bo italijanski zunanji minister grof Ciano v najkrajšem času obiskal Budimpešto, kjer bo imel razgovore z vodilnimi madžarskimi osebnostmi.

Vsa pristanišča ob Baltičkem morju so zadnje dni zamrznila, prav tako pa tudi reke, ki se izlivajo v Baltičsko morje. Tudi Donava nosi ledene plošče.

Glasom poročila diplomatskega dopisnika lista „Times“ je angleška vlada izjavila, da hoče nuditi Finski vsako možno pomoč.

Listi poročajo iz Sydneya, da bodo vse avstralske ladje oborožene z 10 cm topovi.

Uruguajska vlada je internirala nemški parnik „Tachoma“. Nemški poslanik v Montevideu je vložil zaradi tega protest.

Madžarski zunanji minister grof Csaky je bival te dni v San Remo v Italiji.

V sredo so potresni sunki vnovič zamajali zemljo v Anatoliji in porušili deset vasi.

Francoski častnik general De Arbonneau je prispel v Ankaru na posvetovanje. V isto svrhu sta dopotovala tudi dva angleška oficirja v turško prestolnico.

Zadnja poročila iz inozemstva soglašajo v tem, da se zapadne sile na vso moč prizadevajo, da bi bojno polje razširile še na Skandinavijo, Balkan in Bližnji Vzhod.

Po poročilu nemške državne železnice znašajo njeni dohodki leta 1939 več ko pet in pol milijard mark.

Iz naše države

Vojno gospodarstvo v rokah generalfeldmaršala.

Na pobudo gospodarskega ministra Funka je prevzel vodstvo vsega vojnega gospodarstva generalfeldmaršal Göring in s tem uvedel popolno poenotenje vojnogospodarske politike. Minister Funk se bo odslej posvetil samo še na logam gospodarske politike in financiranju vojne v najožjem smislu. Da se zajamči skupno delovanje vseh najvišjih državnih uradov je predviden generalni svet, kateremu pripadajo državni tajniki vseh zainteresiranih ministrstev. Ta nova ureditev ima predvsem tri prednosti:

1. jasno povelje in strumno avtoritarno vodstvo celotnega vojnega gospodarstva;

2. stalno najožje skupno delovanje vseh skupin, ki se bavijo z vojnogospodarskimi vprašanji, in sicer v stranki in državi;

3. disciplinirano in uvidevno sodelovanje celega naroda, tako delavcev kot kupovalcev.

S prevzemom vojnogospodarskega vodstva po generalfeldmaršalu je zajamčena uspešna rešitev vseh vojnogospodarskih vprašanj in je nova ureditev koncem konca samo razširitev oziroma izgraditev stare, v štiriletki tako dobro uspele naprave.

Nemčija tudi gospodarsko pripravljena.

Ob priliki slovesnosti za ustanovitev podružnice državne banke v Solnogradu je govoril med drugimi tudi minister za gospodarstvo dr. Funk in v svojem dolgem govoru dejal:

„Gospodarstvo je v miru materialni fundament za celotno socialno in kulturno življenje in delovanje naroda, kot mora biti v vojni močna hrbtnica za velike zahteve boja“. Govoreč v naslednjem o svojem lanskem obisku v Rimu je dejal, da je tam spoznal kot glavni vzrok za raztrganost svetovnega gospodarstva borbo dveh različnih življenjskih gledanjih in sicer kapitalističnega in narodnosocialističnega gledanja. Ta borba da je tudi glavni vzrok izbruha te vojne in gre Angliji v prvi vrsti za to, da Nemčijo uniči gospodarsko, ker je vojaško ne more. „Tokrat se jim ti ne bo posrečilo. Na gospodarskem polju smo napravili pravčasno in z vso odločnostjo vse potrebne ukrepe. Našo trgovsko politiko, našo celotno produkcijo kot tudi vso našo konsumpcijo smo usmerili na isti cilj, da se na vsak način prepreči ponovitev žaloigre svetovne vojne.“

Iz poljske gubernije.

Kakor je poročal nemški poročevalski urad, so odprli zadnje dni v poljski guberniji več nemških šol. Tako jih je

bilo samo v Varšavi odprtih 27! Po istem poročilu so otvorili tudi v ostalih predelih gubernije večje število nemških šol.

Vesti iz Jugoslavije

Slovenija dobi popolno enakopravnost

Novoletna izjava Cvetkoviča.

Notranje-politična preureditev Jugoslavije zavzema v političnem dogajanju države slejkoprej prvo mesto v jugoslovanskem javnem življenju. Željam Hrvatov je bilo že ustrezno. Dr. Matček, podpredsednik jugoslovanske vlade, je to vnovič potrdil v izjavi nekemu inozemskemu dopisniku, kateremu je dejal, da je Jugoslavija glede zunanje politike enodušna in niti ena jugoslovanska vlada ni delala s tako popolnim soglasjem, kakor današnja. Mi vsi imamo eno misel in eno voljo pred vsako zunanjo nevarnostjo. Medtem pa smo se posvetili rešitvi hrvatskega vprašanja, kar se nam je skoraj v celoti posrečilo. Posebno pozornost pa je vzbudila novoletna izjava ministerskega predsednika Cvetkoviča, v kateri je napovedal nadaljne važne korake v smeri razčiščenja notranjepolitičnih prilik v državi. Cvetkovič je dejal, da so popolnoma upravičene želje Slovencev, da tudi oni dobijo popolno enakopravnost in položaj, ki jim pristojajo. Izrazil je nado, da bodo želje Slovencev v tem pogledu uresničene še leta 1940.

Jugoslovanska državna tiskarna četrta v Evropi.

Minister dr. Krek je dejal časnikarjem, da je jugoslovanska državna tiskarna četrta v Evropi. Prva po velikosti je tiskarna „Daily Mail“, sledi bivša „Ullsteinova“, tretja je tiskarna „Illustration“, četrta pa nova tiskarniška stavba v Belgradu.

Zamenjava Srbov in Romunov.

V Romuniji živi blizu 63.000 Srbov, približno enako visoko je število Romunov v Jugoslaviji. V okolici Krašev in drugod po Sedmograškem pa živi še okoli 10.000 Hrvatov. Na nekem predavanju v Petrogradu so nedavno razpravljali o vrnitvi teh manjšin v svojo domovino, kar bi bilo lahko izvesti v štirih do petih letih.

To in ono. Tovarna dušika v Rušah je zvišala plače delavstvu po vzgledu ostalih podjetij v Sloveniji in državi za 21 odstotkov. — Iz Slovenije je bilo v prvih 11 mesecih lanskega leta izvoženega 1.453.944 litrov vina, približno eno četrtno, kolikor ga popijejo Ljubljančani v enem letu. — Jugoslovanske tovarne izdelajo okrog

Gost je nosil nekaj v gobcu. To je bil čisto nov donosek k pasjim običajem, ki se je gospod Sabo moral zamisliti nad njim. Do zdaj je bil namreč nad sleherni dvom prepričan, da se prikažejo psi v kuhinjo samo zato, da bi iz nje kaj odnesli.

Ne verujoč svojim očem je z brisačo razpršil paro, pogledal, znova odgnal paro in položil grudo na pokrov pri kotlu.

„Ah, ti ubožica!“ se mu je izvilo iz kosmatih prsi.

Res, tisto skrivnostno nekaj v gostovem gobcu je bil mladič. Mati ga je morala prinesiti od daleč, ker so visele na njenih tacah, na gobcu in na repu dolge ledene sveče.

Čeprav je gospod Sabo vsak teden enkrat zaklal vola za tabor in je za vso vas klal prašiče in kozličce, tako da je vendarle začutil čudovito toploto okrog srca.

„Oh, ti uboga stvar!“ je ponovil z vzdihom in kar najpozorneje opazoval sleherni gostov gib. Pri tem je bil popolnoma miren, ker se je bal, da bi utegnil gosta prestrašiti ali pa vsaj vznemiriti. Ko pa se pes kljub temu ni premaknil z mesta, je počenil za ognjišče, tako da je izza njegovega zidu gledal samo del obraza z ostrimi brki in kakor ogel črnim očesom.

Opogumljena psica je stopila v barako, se ozrla pod kuhinjsko klop, obstala za trenutek pred kupom krompirjevih olupkov, pogledala v prazno vedro, v nečke za kruh ter se zdaj pa zdaj žalostno in nekončno vdano ozrla v Saba. Naposled se je približala ognjišču in uprla oči v topli kupček pepela. Sabo se ji je angelsko nasmehnil. „Tu! Tu!“ je šepetal hitro in skrivnostno, „pameten si, kužek! No, nikar se ne boj, kužek, kužerle!“ se ji je kar se dá nežno dobrihal, vstajajoč izza ognjišča.

„No, vidiš!“ se je dvignil zmago-slavno, ko je psica izgrebla v pepelu jamico in naposled položila vanjo mladiča.

Ne da bi premišljal le trenutek, je segel zdaj na polico po skledo z odpadki, ki je bila pripravljena za kuhinjskega ljubljence Stiksa. Polil jo je z gornjo plastjo zeljnate juhe, ki je bila zaradi ocvirkov, plavajočih po njej, določena za gospoda nadpaznika, in porinil jed psici. A žival je pogledala na skledo s topim pogledom, se stresla kakor v vročici ter se s shušanim in odrevenelim telesom stisnila k topli steni ognjišča.

„Kaj pa to pomeni, kužek? Ali si bolan?“ je Sabo iztegnil roko k nji.

(Dalje sledi.)

3000 vagonov votlega stekla, izvozijo ga pa za 5 do 6 milijonov dinarjev na letu. — Mraz v Jugoslaviji in na vsem Balkanu se je znova poostiril. Deroče gorske reke so zamrzile, po Donavi, Savi in Dravi plovejo ledene plošče, radi česar so morali rečno plovo popolnoma ustaviti. V posebno nadlogo prebivalstvu pa je lačna zverjad, zlasti volkovi, ki udirajo kar v naselbine.

Slovenija v luči statistike.

Statistična veda je še mlada, a je danes zelo upoštevano pripomočno sredstvo za razne moderne socialne, kulturne, gospodarske in narodno-politične ustanove. Je toplomer, ki nam kaže ali rast ali pa umiranje različnih pojavov v narodnem, državnem in splošno javnem življenju. Na podlagi statistik skušajo znanstveniki, gospodarstveniki kot državniki in politiki dokazati pravilnost svojih razmišljanj in dognanj, svojih teorij, dejanj in ciljev. Zato smo lahko tembolj ponosni na prvo obsežno statistično obdelavo slovenskega ozemlja po svetovni vojni, ki jo je pred kratkim podala kraljevska banska uprava Dravske banovine v knjigi „Splošni pregled Dravske banovine“. Ta pregled prinaša dejansko stanje z dne 1. julija 1939, le glede števila ljudstva se naslanja na uradno ljudsko štetje z dne 31. marca 1931.

Po tem štetju je bilo v Sloveniji, ki obsega 15.809,20 km², 5508 krajev (mest, trgov, vasi, naselij itd.), 188.225 stanovanjskih hiš, 235.143 družin in vsega 1.144.298 prebivalcev. Od teh je bilo Slovencev 1.077.679, Srbo-Hrvatov 24.136, drugih Slovanov 4048, Nemcev 28.998, Madžarov 7961, in drugih neslovenske narodnosti 1376. Po gostoti prebivalstva zavzema prvo mesto bivša Štajerska s povprečno 80—100 prebivalci na 1 km², medtem ko na bivšem Kranjskem ni niti enega okraja, ki bi imel gostoto nad 70 prebivalcev na kvadratni kilometer.

V upravnem oziru je Dravska banovina razdeljena na 25 okrajev, 4 mestne občine, 403 ostale občine in 2302 katastrske občine. 4 mestne občine so Ptuj s 6894, Celje s 17.154, Maribor s 33.131, in Ljubljana s 79.050 prebivalci. Z ukazom z dne 5. septembra 1938 je bilo mestni občini ljubljanski priklopljenih več okoliških krajev in šteje Velika Ljubljana po ceni v letu 1939 že 84.000 ljudi.

Posebno pestro sliko pa kaže Slovenija v verskem oziru. Saj so zastopane domala vse veroizpovedi v Evropi. Najmočnejša je seveda rimskokatoliška cerkev, ki je razdeljena v 2 škofiji in 533 župnij, od katerih ima vsaka približno 2080 vernikov; grškokatolikov je 2376 in imajo v Beli Krajini 2 župniji; pravoslavne vere je 3840 oseb in imajo 4 župnije; starokatolikov je 102 v dveh župnijah; evangeličani augsburške veroizpovedi se organizirani v 13 župnijah in pride na vsako župnijo 1900 vernikov; reformirana evangelijska cerkev ima eno župnijo z 950 člani; islamska izpoved ima v Sloveniji en imanat z 927 verniki, židovske vere pa je v Prekmurju 810 oseb z dvema rabinatoma.

To je slika Slovenije v luči stvarnih podatkov in števil. Če bi mogli primerjati te številke s številkami nekdanje avstrijske statistične centralne komisije na Dunaju iz leta 1918, bi lahko opazili, kako je Slovenija napredovala v organizatoričnem življenju; če pa bi bilo zajeto v številkah tudi vse cvetoče kulturno, gospodarsko in politično življenje slovenskega naroda, bi videli, kako je tudi tu vsepovsod na vzornem in vztrajnem delu vse polno pridnih rok kakor v upravnih, samoupravnih in cerkvenih edinicah, ki so že po komaj dveh desetletjih narodne samostojnosti ustvarile ta lepi in točni statistični pregled slovenskega ozemlja kot dokaz splošnega napredka in razmaha slovenskega življa v okrilju Jugoslavije.

Čirom naše zemlje

Vrane krožijo krog razvalin.

(1. nadaljevanje.)

„Šel bom s sekiro proti njemu in prestrašil se bo ter se umeknil. Ne bo se upal streljati. Kdo bi streljal na človeka. Tudi on ni streljal še nikoli,“ je pomislil Janez.

Sklonil se je k tlom in se začel pomikati s srdom v očeh proti gozdarju. Ta se je umeknil za korak nazaj in dvignil dvocevko višje.

„Ali naj streljam,“ je pomislil z grozo sam v sebi. Postalo mu je tesno in zazdelo se mu je, kot da mu je rahla tema stopila na oči.

„Ne, bežal ne bom pred tatom.“

„Stoj, streljal bom,“ je zaklical proti bližajočemu se Janezu.

„Prav gotovo ne bo streljal. Boji se. Umeknil se bo,“ je zopet pomislil Janez.

Zopet se je odmeknil gozdar nazaj in položil prst na petelina. Zrl je prihajajočega, ki se je pomikal počasi proti njemu.

Janez je dvignil sekiro in jo pomeril proti njegovi glavi.

„Izgini!“

Takrat je gozdar pritisnil na petelina. Od strahu je pritisnil in zazdelo se mu je, da se ne bo sprožilo.

Strel je pretrgal tišino. Janez je padel kot posekano deblo. Sekira je udarila ob mahoviti kamen skozi sneg in odletela nato proti razvalini. Na snegu so se risali rdeči madeži.

„Ubil sem ga,“ je pomislil gozdar, stal nekaj časa na mestu, nato se urno obrnil in tekkel med drevesi. Ustavil se je in šel z roko proti čelu. Zazdelo se mu je, da so mu znojne kapljice udarile skozi kožo. Čelo je bilo pa suho.

„Knez mi je prepovedal streljati na ljudi, samo za strah bi smel. Kot psa se me bodo izogibali ljudje in otročeta bodo bežala pred mano.“

Gozdar je nekaj časa stal, nato se je polagoma vračal.

Janez je zrl s steklenimi očmi proti modrini, ena roka se mu je zasadila v sneg, z drugo si je tiščal prsi, glava mu je visela čez kamen.

„V stolp ga zavlečem,“ je pomislil gozdar in groza mu je stisnila srce.

„V stolp ga zavlečem in našel ga ne bo nihče. Volkovi so v gozdu. Ljudje bodo mislili, da šo ga raztrgale zveri.“

Prijel je mrtvega Janeza in ga začel vleči proti razvalinam. Ko je stopal čez kamenito, s snegom pokrito grobljo, mu je ta zamolklo ropotala pod nogami. Izpod neba je zopet pritisnila burja in cvilila s tenkim glasom. Z vrha groblje je spustil truplo med štiri stene.

„Nič! Slabo je skrito. V stolp mora.“

Podrsal se je po snegu, prijel truplo in se trudil z njim proti stolpu, ki je široko odprtino zijal proti njemu. Z zamolklim glasom je padel mrtvec.

Burja je delala rahle vrtince po snegu in zasipala krvave madeže in stopinje z belo sneženo sipo.

„Ne bo treba meni,“ je pomislil gozdar in odkorakal hitro med drevesi. —

Prav v tisti uri je Janezova žena Marija stresla koruzne moke v kotel in sedla na klop pri ognjišču. Ker še ni bilo drv, ji ni bilo mogoče pripraviti večerje in prav radi tega se je tudi začela plaziti iz vseh kotov tema v kuhinjo; kajti ogenj je bil v večerih njihova edina luč. Zunaj je sonce tonilo med drevesi, ki so rastle vrh gore. Njihova debela so bila kot črne sence. Prišla je noč. Takrat je burja vnovič zavila z velikanskim vrtincem krog hišnih oglov in zaslišalo se je jecanje, zateglo, strašno, kot da nekdo umira. Zavilo je vnovič krog ogla, še strašneje, z lajajočim krikom, in potreslo polkno poleg vrat. In glej, ta so se odprla in snežni oblak se je zaprašil v notranjost in zarezal v kožo na licih četverim. Mala je zajokala v materinem naročju, starejša brat in sestra sta se plašno objela. Skočila je mati z otrokom v naročju proti vratom, da jih zapre. Nov val ji je vrgel snega v oči in jo sunil omahujočo za korak nazaj. Posrečilo se ji je potisniti vrata proti sapi in jih zakadnjati s polenom.

„Mama, mene zebe. Spat pojdem,“ je zajokala Malči v kotu.

„Lačen sem,“ je hotel reči starejši Janezek, pa se je spomnil, da ta prošnja ne bi mogla pomagati prav nič, in je umolknil že pri prvem zlogu.

„Počakajta! Vsak čas se povrne. Zakurili bomo in večerja bo potem takoj na mizi.“

„Mama, meni se je poprej zazdelo, da sem slišal strel. Tako je bilo tam gori kot ...“

V polknu je zaropotalo, kot da kdo tolče s pestjo. Vsi trije so vstali s klopi. Zaropotalo je še enkrat, počasi, močno in ta zamolkel glas se je izgubljal v tuljenju burje.

„Povrnil se je,“ je rekla mati in skočila k oknu ter odprla linico.

„Si ti?“

Nič glasu. Polmrak se je zunaj sicer že izpreminjal v temo, ali vendar bi bilo mogoče na belem snegu še opaziti osebo.

Umeknila se je nazaj in čutila, da ji izginja kri z lic. Zaprla je okno.

„Otroci, na okno je trkal spomin. Oče je v nevarnosti. Otroci, molimo!“

Malih se je polastil velik strah. Malči je zopet začela jokati.

„Ne jokaj, Malči, sedaj bomo molili za ateka,“ je tolažil Janezek z boječim glasom.

Poklekli so na klop. Mati je prekrižala malo, ki ji je zaspala v naročju, in nato je polslišna molitev napolnjevala sobo.

„Mama, prav gotovo sem slišal strel poprej,“ je zopet rekel Janezek po molitvi.

„Nič nisi slišal, samo zazdelo se ti je,“ je odgovorila mati, in vendar ji je strašna slutnja stisnila srce. „Čakajmo še nekaj časa, in če očeta le še ne bo, ga pojdem iskat.“

Čakali so še eno uro. Nič. „Spat boste šli! Iskat ga pojdem. Tako.“

„Jaz ne grem spat. Bojim se,“ je zajokala Janezek, ki je ves čas premagoval jok. Malči je stisnila ustnice in molčala.

„Nata vsak kos črnega kruha in pojedita! V postelji bo gorko.“

(Konec sledi.)

Naši fantje se oglašajo s fronte. Od vrlega Jozeja smo prejeli sledeče pismo, ki ga v celoti ponatiskujemo: „Čutim se dolžnega, da se cenjeni upravi zahvalim za vestno in redno pošiljanje lista, ki nas tako tesno veže z vami doma in nam živo slika življenje in dogodke po naših hribih in dolinah. Božič smo obhajali zelo prijetno. Bridke občutke, ki so se nas hoteli polastiti, smo krotili z izvrstnim Moselskim vinom, ki ga je tu v izobilju. Na željo naših tovarišev-Nemcev smo zapeli tudi našo „božično“ in nato še par narodnih, ki so jim jako ugajale. Pet nas je skupaj: Hanzej iz Gorenč v Podjuni, Šimej iz Zagore, Hanej iz Struge v Rožu, Mihej iz Škofič in jaz iz Svaten pri Št. Jakobu. Hanej in Mihej sta nastavljena pri kuhinjskem kanonu, s katerim tako spretno streljata, da najhujši in najtežji strelji v obliki mesa točno zadenejo naše skledje in tam lepo obležijo. Koroški Slovenec nas duhovno nasičuje, telesno pa ta dva. Zato brez skrbi za nas! Bog vas živi! Gefr. Amrusch Josef, Feldpostnummer 12.264/F.“

Loibach — Libuče: Kar drugi dan v letu smo bili vsi prestrašeni. Nekaj pokosilu je izbruhnil pri pd. Ciglerju ogenj in sicer v dimniku. Ogenj je hitro zajel vsó streho, pod katero je bilo spravljeno mnogo krme in precej poljskih pridelkov. Tudi sosedna stričeva hiša je utrpela nekaj škode. Gasi se je bilo skoraj nemogoče, ker je primanjkovalo vode in je ta poleg tega še precej oddaljena. Škoda je ogromna, kajti požar je uničil celotno gospodarsko poslopje in je od prejšnjega doma ostalo le še temno zidovje. Zavarovalnina pa je bila tako nizka, da bo znašala komaj za žreblje.

Okrog Klopinskega jezera: Poleti se hvalimo, da je naše jezero najtoplejše, po zimi bi pa radi napravili zanj reklamo, da kot prvo zamrzne. Tako je letos že precej dolgo pokrito z ledom,

le škoda, da umetniki-drsalci ne vedo za ta podjanski raj ledu. Tako pa vidimo le naš drobiž, kako se drsa in nas s svojo spretnostjo navdušuje. Ob kraju pa ga sekajo pridno gostilničarji, da potem poleti lahko servirajo gostom sijajno mrzlo pivo.

Waisenberg — Važenberg: Še dolgo ne bomo izumrli, če bo naša letna ljudska statistika tudi prihodnja leta kazala take številke kot letos. Letos smo pa res lahko ponosni na rekordno število rojstev, ki znaša kar 74, medtem ko jih je umrlo v istem času le 31. V številki 74 pa niti niso všteti oni, ki so se rodili v Celovski porodišnici, tako da je resnična številka rojstev še večja in smo v tem oziru gotovo na prvem mestu v vsej Koroški.

Ferlach — Borovlje. Za božič je poslala občina vsem Boroveljskim vojakom na fronti majhna darilca s cigaretami, sadjem in sladkarijo. — V zadnjem letu se je porabilo za popravo oziroma za asfaltiranje cest skoraj 9000 RM. — Med Dolihom in Jaklinom so zgradili velik lesen most, tako da bo sedaj neovirana pot tudi pri najhujši vodi. Ravnotako je bil pod vodstvom deželnega agrarnega urada zgrajen most v bližini Bajtiš, ki bo predan prometu šele v igredi. — Po splošni uredbi za vso Nemčijo so bile posamezne požarne brambe po vaseh razpuščene in je sedaj v Borovljah le še ena sama požarna bramba s sedmimi podružnicami. — Novi letni proračun znaša 183.260 RM prejemkov in 183.135 RM izdatkov; v izrednem proračunu pa je predvidenih še nadaljnjih 91.711 RM prejemkov in enako izdatkov.

Lovska smola. Kdo ne gre rad na lov na pitanega zajca, posebno v današnjem času, ko je meso na nakaznice in so zajci še takorekoč prosti. Na Žihpoljah imata lep lov tamošnji trgovec Safran in G. Kometter iz Borovelj. Sklenili so, da napravijo na Štefanovo lov na zajce in da povabijo tudi nekaj Borovljancev. Med temi je bil neki gospod M. ki je menda strasten lovec, a še bolj pri srcu so mu mastni zajčki. Puške ni imel, toda v Borovljah pri tem ne pride v zadrego, znanec mu jo posodi. Vendar hudomušneži so mu odstranili vžigalnik, ne da bi on česa zapazil. Določeni dan je bil krasen in v treh sankah smuknejo naši lovci čez Dravo do p. d. Rožmana na Žihpoljah. Kmalu se razvrstijo, 10 lovcev in 4 gonjači, lov se je pričel. In kaj se zgodi? Najdebelejši zajec jo primaha proti gospodu M. ta pomeri in — pek! Zajec pogleda lovca in jo maha veselo dalje. S tem seveda še ni bil konec. Lov se je nadaljeval v gostilni in mojstrski lovec M. je bil strašno užaljen, tako da je sklenil maščevanje. Ko se peljejo lovci domov, morajo obstati sanke sredi dravskega mostu pod Humberkom, lovci izstopijo, gospod M. vzame puško ter udari z isto po ograji na mostu in jo vrže potem v lepem loku v sredo Drave. Nato še palico in patrone, da se vse skupaj potopi, tako kot to delajo podmornice. Eden lovec odda še strel — salvo, vkrcajo se nato zopet v sanke in hajdi proti Borovljam. Tako se je končala krvna osveta nad puško in storilcem, ki je zakrivil, da zajec še danes živi!

Koroški drobiž: Zadnjo soboto in nedeljo so člani NSV pobirali po vsej državi za zimsko pomoč. — Zadnjo nedeljo je bil po vsej deželi takozvani „ljudski smučarski dan“. Ob tej priliki je imela Hitlerjeva mladina v 50-vseh svoje tekme za prvenstvo v zimskem športu. — 13. in 14. januarja se vršijo v Beljaku na novem „Hubert Klausnerjevem tekališču“ krajevne zimske tekme. — Ujeli so 26 letnega delavskega pomočnika Ferdinanda Pitter, ki je izvršil številne vlome v vilah ob Vrbskem jezeru. Obsojen je bil na 10 mesecev težkega zapora. — Po slednji iztrebitvi slinavke so končno spet dovoljeni tedenski živinski sejmi v Celovcu. — Za novo voditeljico ženske organizacije za Koroško je bila imenovana članica stranke Gret v Mitterwallner. — Pri požarni brambi so uvedeni novi enotni službeni čini. — Na Žihpoljah si je zlomila pri smučanju nogo šolarica Ilse Peternell. — Za krojače in šivilje so uvedene posebne nakaznice za šivivo.

Nasa prosveta

O pomenu higijenje.

Prepogosto znamo zdravje ceniti šele, ko smo ga izgubili. Kako ostane zdravi, oziroma kako se najbolje varujemo bolezni, nas uči higijena, umetnost čuvanja nad zdravjem. Neobhodno je potrebna ne samo za telesni, ampak tudi za duševni razvoj poedinca, za bodočnost naroda, za procvit države in za splošen napredek človeštva. Bolezen, morda najhujše zlo v človeškem življenju, je lahko nevarna družini in narodu.

Mnugih bolezni se ne moremo obvarovati, mnoge pa lahko preprečimo s tem, da se ravnamo po predpisih pravilne higijene. Tako se obvarujemo infekcije nalezljivih bolezni, kot so difterija, škrlatica, ošpice, oslovski kašelj, tuberkuloza, pljučnica, tifus in druge, najlažje na ta način, da zatiramo povzročitelje teh bolezni z različnimi razkuživalnimi (desinfekcijskimi) sredstvi, n. pr. z apnom, sodo (za desinfekcijo tal in pohištva), s sublimatom, 60% alkoholom, formaldehidom, karbolno kislino itd. Najenostavnejša in najcenejša sredstva za desinfekcijo pa nam nudi priroda: svetlobo in toploto. Visoka medicinska veda nam je dala še druga specialna sredstva, ki jih tukaj ne bomo navajali. Pomen desinfekcije pada z dviganjem zdravstvene kulture ljudstva in obratno: čim nižja je kultura, tem bolj je desinfekcija potrebna.

Silno važnega pomena za dvig zdravstvene narodne kulture je telesna vzgoja. Stara zlata resnica je, da telesno gibanje krepi človeka, da veča njegovo telesno moč. Današnji kulturni človek ni več človek narave. Življenje in življenjski običaji so danes tako daleč proč od narave, da potrebuje mestni človek nujnega nadomestila za ono telesno gibanje, ki je naravnemu človeku, n. pr. kmetu, pogoj za njegov življenjski obstoj. Vendar naj tudi kmečki človek ne zanemarja športnega udejstvovanja, ki ne vpliva samo na telo, ampak širi tudi duha in srce.

Poleg telesne vzgoje pride v poštev v prvi vrsti tudi prehrana. Najvažnejše sestavine živil za človeka so razen vode in vitaminov beljakovine, toščice in ogljikovi hidrati. Zdrava je hrana le, ako je pravilno pripravljena. Tudi najboljša hrana lahko zdravju škoduje, če ni dobro pripravljena; to naj bi vedele vse kuharice.

Tesna zveza obstoja končno med boleznijo in načinom stanovanja. Tudi glede naselbin in stanovanja ima zato higijena svoje predpise. Predvsem morajo biti naselbinska tla suha, lega primerna in ugodna. Stanovanja naj bodo zračna, svetla in čista; poskrbljeno mora biti za dobro pitno vodo. Nadaljni pogoj za zdravo stanovanje je zračenje, ki se ponekod nezadostno izvaja ali celo zanemara. Po nezadostnem zračenju postaja zrak vedno slabši; slab zrak pa ovira dihanje in poveča nevarnost za okužitev z bakterijami. Ali kako naj zračimo? Zračenje skozi okno ni popolno. Temeljito in popolno je zračenje le tedaj, če se zračni tok, da je hkrati tudi preprih skozi sobo.

Ena največjih zahtev stanovniške kulture je snaga. Snaga v stanovanju je prav tako potrebna ko osebna snaga. Vsakdanja odstranitev prahu, večkratno pometanje in pomivanje tal spadajo h najprimitivnejšim zahtevam higijene. Vendar se tudi v tem oziru mnogo greši. Nehigijenično je otrpati čunje skozi okno, hoditi z neosnaženimi čevlji v stanovanje, kar zlasti širi jetiko. K snagi spada v prvi vrsti, da stanovanje redno belimo. Posebno je zato pozdraviti ono lepo navado v nekaterih krajih, kjer belijo vsako leto ob žeganju ali kakem drugem prazniku.

Higijena hoče ohraniti človeku njegovo zdravje, hoče ga obvarovati bolezni. Zato spada tudi higijena v narodno prosveto, treba jo je širiti in učiti na društvenih sestankih in zborovanjih, treba pa jo je predvsem gojiti na sebi, pri prehrani in v stanovanju, kajti le zdrav rod bo „na svoji zemlji svoj gospod“.

Pozdrav vojakom od občnega zbora!

Šentjacobska društvena družina, zbrana na letnem zborovanju dne 6. januarja 1940, se hvaležno spominja svojih članov-vojakov, ki so na fronti in jim ob tej priliki po našem listu pošiljamo tople pozdrave.

St. Kanzian — Škocijan: Komaj so nam naši igralci na občnem zboru napovedali prireditve, in že so nas za Silvestrovo razveselili z vabilom na igro „Pri kapelici“. Vsi vprek so dobro rešili svoje vloge, posebne pohvale vredna je Agata, vse gledalce zase pa si je pridobil Jurček. Najlepše priznanje vsem je bila nabitost polna dvorana, ki so jo pomagali polniti posebno tudi gledalci iz sosednih fara. Mešani tamburaški zbor pa je s tokratnim nastopom svoj ognjeni krst sijajno prestal in bo prekosil kmalu vse zbere širom naše Koroške. Upamo in pričakujemo, da nas ob pustu spet razveselijo vabila na društveno prireditve!

Prireditve slov. kult. društev. V nedeljo 14. januarja je ob 10. uri dop. občni zbor društva v Dobri vesi in sicer v društvem domu. — V nedeljo 21. t. m. zboruje ob 3. uri pop. radiška „Rast“ pri pd. Kopajniku v Tucah. — Isto nedeljo je ob 3. uri pop. občni zbor slov. kult. društva pri „Marici“ v Logi vesi. — Istotako 21. januarja je ob 7. uri zvečer občni zbor brnškega kulturnega društva pri Prangarju v Zmotičah. Zbor je združen z bogatim pevskim sporedom. — V nedeljo 28. januarja je ob 3. uri pop. pri Pušniku v Ratenci in občni zbor društva v Ločah nad Baškim jezerom. — Isti dan zboruje ob 2. uri pop. slov. kult. društvo v Galiciji pri Suhcu v Encelni vasi.

Nase gospodarstvo

Obdelovanje zemlje.

O bosanskih kmetih pripovedujejo, da so pripravili pravcati upor, ko jih je avstrijska oblast seznaniti z železnim plugom. Uradniki-birokrati so tedaj svetovali, naj se enostavno vsi leseni plugi uničijo in kmetom vsilijo moderni. Zasluga nekega ogrskega diplomata je bila, da je ta čudni predlog propadel in se je vlada zedinila na poseben način, kako bo moderni plug udomačila. Diplomati ji je namreč razložil, da odpor bosanskih gospodarjev ne izhaja iz nadutosti in tudi ne iz pomanjkanja inteligence, marveč iz prevelikega spoštovanja bosanskega ljudstva do zemlje in iz prirojenega kmečkega konzervativizma. Vlada je razdala več novih plugov nekaterim velikim kmetijam, kmete pa vabila, naj si ogledajo oranje z njim in znatno boljši jesenski pridelek na teh kmetijah. Ta šola je seve dosegla svoj učinek kaj kmalu.

Kaj hočemo s tem povedati? Vzemimo primer, da bi bila vlada postopala po prvem, zelo birokratskem in naravnost surovem načinu. V pridnih, zlatih bosanskih kmetih bi ustvarila neverjeten odpor in videz, da hoče oblast posiliti tudi drago jim zemljo. Izginilo bi v preprostem, a korenitem ljudstvu še tisto boro spoštovanje, ki ga ima vzhodni človek za pridobitve, prihajajoče z zapada. Ali pa bi izginilo za kmeta tolikanj dragoceno, zlata vredno spoštovanje matere zemlje. Kajti prvo, kar je za dobro obdelovanje zemlje potrebno, je zavest, da se zamore samo soustvarjati s materjo-naravo in sicer soustvarjati s svetim spoštovanjem njenega življenja, njenih zakonov in paragrafov. Ta stavek je načelo vsega umnega kmetovanja.

K spoštovanju spada: strokovno znanje. Gospodar mora vedeti, da je v zemlji živa samo ona plast, v kateri se razvijajo rastlinske korenine, na poljih pa zlasti črna zemlja. Pravilno, strokovno obdelovanje zemlje je za dosego bogatih pridelkov največjega pomena. Zemlja mora biti tako zdrobljena, da obdrži v sebi čim več zraka in vlage, obenem pa omogoči koreninam nemoten razvoj in črpanje hrane. Na površini v prah zdrobljena težka zemlja ni pravilno obdelana, kajti vsaka močnejša ploha jo zalije in zabije, da se rastline v njej prav

lahko zadušijo.

Različne zemlje zahtevajo različne načine obdelovanja. Kdaj je posamezno zemljo treba orati ali branati, mora vsak umen kmet določiti po lastnih izkušnjah. V splošnem velja načelo: Čim bolj je zemlja obdelana, tem nanj gnoja potrebuje.

Zemlje ne smemo prepogosto orati, kajti tudi ona mora imeti počitek, da zori. Zemlja zori, to se pravi, da dobiva take lastnosti, ki so za razvoj kulturnih rastlin najugodnejše. Med zorenjem ni dobro zemljo orati ali branati, ker se s tem prekine delovanje bakterij. Dozoreli zemlji pravimo, da je godna. Da je zemlja godna, spoznamo po tem, da se po njej mehko hodi, da izpuhteva močan vonj in da dobiva manjše razpoke, slične kakor pri vzhajajočem testu.

Da nam bo zemlja dobro zorela, moramo vsako strnišče takoj plitvo preorati. S tem zrahljamo zgornjo plast zemlje, pokrijemo strniščne korenine in ostanek rastlin, uničimo plevel, spravimo v tla dovolj zraka in preprečimo izpuhtevanje vlage iz spodnje plasti.

Globoko oranje sledi jeseni ali pozimi. Tedaj pustimo njive v odprti brazdi, da se zemlja napije zimske vlage in temeljito premrzne. Težke zemlje ne bomo orali, dokler je še vlažna, ker bi jo s tem le pokvarili. Izjema je dovoljena v pozni jeseni, ko vemo, da bo čez zimo premrzla in razpadla. Hlevski gnoj podorjemo plitvo, da dobi dovolj zraka za vzhajanje.

Pravilno obdelovanje zemlje je podlaga dobre letine, gnojenje pa je pripomoček za izboljšanje prehranjevalnih pogojev v zemlji. To mora vsak kmetovalec upoštevati, če hoče zvišati pridelke svojih njiv.

Štedimo z žaklji. Blaga za žaklje si zamoremo danes le težko nabaviti. Zato je umestno, da se na kmetiji postopa

Zanimivosti iz vsega sveta.

Jugoslovanski cionisti, to je jugoslovanski judje, so imeli svoje zborovanje v Banjaluki. Zborovanje je poteklo zelo mirno, ker judje niso pokazali prevelikega zanimanja zanj. Na koncu so zborovalci izvolili nov odbor, v katerem so vidnejši judje iz vseh krajev države, le imena kakšnega delavca ni mogoče zaslediti v seznamu odbornikov. Vsi so samo tovarnarji, bankirji in odvetniki. Izglasovali so tudi spomenico, v kateri se zavzemajo za odkup zemlje v Palestini, kjer naj bi judje dobili svojo domovino. V ta namen so podarili tudi večji denarni znesek.

Čistilci ušes na Kitajskem. Če potuješ po severni Kitajski jeseni, ko je rado vetrovno, se ti zdi, da jo bo takoj treba popihati iz te dežele. Veter dviga v prah izpremenjeno iz sušeno ilovico in ta prah sili v oči, nabira se pod obleko in pokrije ti vse telo. Človeku ne diši jed, v ustih čuti blato. Oči se mu solze in ušesa ima tako zamašena, da sliši glasove iz neposredne bližine kakor bi prihajali iz velike daljave. Zato se ne smemo čuditi, da se na Kitajskem preživljajo nekatere ljudje tudi s tem, da čistijo svojim bližnjim ušesa. Kitajski čistilci sedijo na oglih ulic po kitajskih mestih kakor pri nas postreščki in čistilci cevčev. Na mesto ščetk imajo strgulice, žličice in podobno orodje. Njihovo delo terja mnogo spretnosti. Za čiščenje obeh ošes potrebuje Kitajec približno foliko časa kakor brivec za striženje las.

Sprte bratrance je hotel pomiriti, pa jo je sam izkupil. Bratrance Biševci iz Jabuke so se sprli zaradi njive. Eni kot drugi so si jo lastili. Ko so se srečali na njivi, da bi jo posejali, se je med njimi vnel pretep. Tedaj je prihitel njihov stric Avram in jih hotel razdvojiti. Med metežem pa je starec prestregel hud udarec, ki je bil namenjen drugemu. Zgrudil se je nezavesten z razbito glavo, pretepači pa so se porazgubili. Naslednjega dne je stric Avram umrl.

Barv ne poznajo. Limfjord je majhen otok ob istoimenskem zalivu severnega Jutlanda. Na njem živi 45 kmetskih in ribiških družin, skupaj 200

z žaklji čim skrbneje. Čimprej vrečo spraznimo in očistimo ter shranimo, tem boljše je. Najrajše se lotijo žakljev miši, zato se svetuje, naj bi vreče shranjevali na drogih. Takoj po izpraznitvi izobesimo žaklje na zračnem prostoru, da se posušijo. Neumestno je, če uporabljamo vreče za cenene predpasnike, konjske odeje ali če z njimi pokrivamo vozove. Škoda je vreč, če z njimi pokrivamo razne kupe krme ali krompirja. Vsaka vreča ima svojo ceno in ta dandanes ni baš neznatna.

Tuberkulozne kokoši. — Včasih se loti kokoši nenavadna trudnost, leno ležejo naokoli, jed jim ne diši, kmalu začnejo vrhutega šepati in končno jim prej rdeči greben zmordri. To so znaki kokošje tuberkuloze. V tem slučaju ni druge pomoči, kot pa da vse kokoši pokoljemo, kurnik temeljito razkužimo in nato začnemo s kokošje-rejo povsem nanovo.

Več jajc pozmi: Če hočemo, da naše kure tudi po zimi pridno nesejo, moramo skrbeti za toploto v kurjem hlevu. Ni pa dobro, če kurje hleve kurimo, ker kurjava zelo lahko povzroča pri kurah bolezni v grlu. Najboljše obvarujemo premrzeli kurji hlev pred mrazom s tem, da ga povlečemo s slamo.

Več mleka dajo krave pri rahli in hitri molži. V začetku molže namreč še ni vse mleko v vimenih, temveč nastaja z molžo še vedno novo mleko in sicer čimveč, čim rahleje in hitreje molzimo, ker to ugodno vpliva na mlečne žleze. Radi nerodne molže smo čestokrat sami vzrok, da krave ne dajo več mleka.

Nakaznica za mletev žita: Z 15. januarjem 1940 stopi tudi v Vzhodni marki v veljavo predpis o nakaznici za mletev žita. Po tem predpisu je dovoljeno namleti mesečno samo gotove količine žita.

duš. Ponašajo se s posebnim zdravjem, vendar pa ne ločijo barv. — Dekleta nosijo izključno črne ali sive obleke, pisanih rut ali kril ni. Tudi zagrinjala na oknih so siva, prav tako barva pohištva. Smisel za pisane barve je pri teh otočanih neznan. Strokovnjaki so ugotovili, da se pomanjkanje čute za barve pri Limfjordovcih podeduje.

Palestina ima 1.477.915 ljudi. Po uradni statistiki od lanskega septembra ima Palestina 1.477.915 ljudi. Približno 60 odstotkov je muslimanov, 30 odstotkov judov in 10 odstotkov kristjanov. Odstotek muslimanskega prebivalstva v Palestini se je zaradi velikega preseleljevanja judov v zadnjih 18 mesecih zmanjšal za nadaljnih 10%.

Dar za smeh

Kdo je gospodar. Tujec vstopi v stanovanje mladih zakoncev. Mlada se ravnokar prepirata.

„Oprostite,“ reče tujec v zadregi, „rad bi govoril z gospodarjem.“

„Prosim izvolite sest,“ odgovori mladi zakonec, „pravkar obravnavava vprašanje, kdo je gospodar.“

Ljubezen: Učitelj: „Kakšen čas je, ljubim.“

Mihc: „Izgubljen, gospod učitelj.“

Elegantna dama gre po ulici. K njej stopi pobalin in ji de:

— Gospodična, nekaj vam visi izpod krila.

Dama zardi, ne pogleda pobalina in gre dalje.

— Gospodična, nekaj vam res visi izpod krila! ne odneha fantalin in sili v damo.

Dama obstane, se pogleda skrivaj v izloženem zrcalu, tedaj pa se pobalin oglasi:

— Vidite, res je, noge vam gledajo izpod krila . . . in že pobegne.

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatelgasse 7. — **Upravnik:** Joško Suppanz, Klagenfurt, Klausnerring 26. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. —